

Utbildningsinspektion i Öregrunds skola, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Östhammars kommun och besökt Öregrunds skola den 27-28 februari 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Öregrunds skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Öregrunds skola intervjuades rektorn, lärare, elever, elevvårdspersonal och föräldrar. Inspektörerna besökte även verksamheten i förskoleklass och lektioner i grundskolan. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Öregrunds skola	Antal elever
Förskoleklass	11
Grundskola	119

Källa: Skolans egna uppgifter

Öregrunds skola är belägen i Öregrunds tätort. Verksamheten består av förskoleklass och grundskola årskurs 1–6. Skolans rektor är även ansvarig för fyra förskoleavdelningar, två familjedaghem samt två fritidsavdelningar. Skoldelen är inrymd i en

modern byggnad med lokaler tänkta att passa en organisation med arbetslag där personal med olika kompetenser arbetar i en samlad skoldag (undervisning och fritidsverksamhet) för eleverna. Skolan organiserar undervisningen i tre arbetslag/spår med åldersblandade klasser, Kajen med klasserna 4–5 samt 6a och 6b, Bryggan med klasserna F–1 och 2–3, Piren med klasserna 2–3 och 4–5. I Bryggan och Pirens lokaler inryms fritidsverksamheten.

Den fritidshemsverksamhet som bedrivs i skolan har inte ingått i denna granskning. Kommunens ansvarstagande för denna verksamhetsform behandlas i en separat verksamhetsrapport.

Helhetsbedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten vid Öregrunds skola huvudsakligen är av god kvalitet. Skolans relativt nya lokaler ger yttre förutsättningar att bedriva en utbildning i enlighet med de riktlinjer författningarna anger. Lärarna och personalen i fritidshemmen har ett gott samarbete och många föräldrar engagerar sig i skolfrågor.

Lärarna följer upp kunskapsresultaten och redovisar dem vid utvecklingssamtalen i ett digitalt bedömningsunderlag. Rektorn gör dock ingen övergripande sammanställning av skolans resultat, vilket innebär att det saknas underlag för att bedöma hur väl skolan lyckas med sitt kunskapsuppdrag. Därmed saknas även underlag för analys och åtgärder för att komma tillrätta med eventuella brister i verksamheten. Provresultat från 2007 års nationella ämnesprov i svenska, engelska och matematik i årskurs 5 visar relativt goda provresultat. Någon övergripande uppföljning av elevernas måluppfyllelse i alla ämnen i förhållande till de nationella kursplanernas uppnåendemål i årskurs 5 görs inte, vilket måste åtgärdas. De kommungemensamma kunskapsmålen som utarbetats för alla ämnen i alla årskurser, har i vissa delar en dålig överensstämmelse med nationella uppnåendemål.

Lektioner präglas i huvudsak av arbetsro. När det gäller undervisningens inriktning ses stora variationer mellan spår och mellan olika lärare. Vid inspektörernas lektionsbesök ses goda exempel på undersökande arbetssätt där nyfikna och ambitiösa elever söker kunskap. Emellertid är undervisningen ofta upplagd så att eleverna sitter enskilt och arbetar med "eget arbete" enligt ett uppgjort arbetsschema med, av läraren, förutbestämda uppgifter i olika ämnen. Någon utvärdering av olika undervisningsmetoders ändamålsenlighet görs inte. Att säkerställa att all undervisning tar sin utgångspunkt i läroplanens och kursplanernas strävansmål är enligt inspektörerna ett viktigt förbättringsområde. Skolan bör också utveckla arbetssätt och arbetsformer för att öka elevernas möjligheter till inflytande över undervisningen och sitt eget lärande så att detta inflytande inte är avhängigt vilken lärare eleverna har.

Både rektorn och lärarna uppger att alla elever som bedömts behöva särskilt stöd inte får sådant på grund av resursbrist. Inspektörerna finner dock anledning att påpeka vikten av att innan specialpedagogisk kompens tillkallas, utreda vad i skolsituationen som förorsakar elevers svårigheter och därefter bedöma vilka åtgärder som skolan behöver vidta för att tillgodose behoven. Inspektionen visar att särskilt stöd i hög grad är koncentrerat till att gälla svenska och matematik.

Rektors pedagogiska ledarskap bör förbättras så att eleverna garanteras en likvärdig utbildning. Även skolans kvalitetsarbete bör utvecklas bland annat genom en bättre uppföljning och analys av skolans resultat. Kvalitetsredovisningen bör i högre grad innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 1 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolan ger inte alla elever som är i behov av särskilt stöd ett adekvat sådant i tillräcklig omfattning (4 kap. 1 § skollagen, 5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Skolan saknar en likabehandlingsplan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 och 3 a §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolan bör säkerställa att all undervisning tar sin utgångspunkt i läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.
- Undervisningen bör i högre grad anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- Skolan bör utveckla arbetet med att utreda skolsituationen för en elev innan åtgärdsprogram skrivs.
- Personalens insikter i de föreskrifter som styr utbildningen bör förbättras.
- Rektor bör tillse att alla lärare har utbildning för den undervisning de bedriver.
- Rektorns ansvarstagande för den pedagogiska utvecklingen på skolan som helhet behöver vidareutvecklas.
- Rektorn bör tillse att företrädare för elevvården i större omfattning deltar vid elevvårdskonferensen.
- Rektor bör tillse att det övergripande kvalitetsarbetet förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell. Nationella ämnesprov för årskurs 5. Tabellen anger andelen (i procent) elever som enligt skolans bedömning uppnått målen i ämnesproven i Öregrunds skola. Dessutom anges andel elever som bedömts uppnått målen totalt i kommunen

Ämne	Öregrunds skola			Östhammars kommun		
	År 2005	År 2006	År 2007	År 2005	År 2006	År 2007
Svenska	93	80	94	88,9	93,6	88,3
Engelska	78,5	87	95	84,5	89,2	86,4
Matematik	93	72	92	87,2	89	85

Källa: skolans och kommunens egna uppgifter

Kommentar:

Lärare och rektorn uppger att flertalet elever når goda kunskapsresultat i alla ämnen och att kunskapsutvecklingen i dessa redovisas på utvecklingssamtalen. Eftersom skolan inte har någon övergripande sammanställning av resultaten kan inspektörerna inte bekräfta denna uppfattning. I samtal och intervjuer framkommer att eleverna upplever att de lär sig mycket i skolan.

De nationella ämnesproven i grundskolans årskurs 5 kan bland annat användas för att lärare ska ges stöd i arbetet med att bedöma undervisningens ändamålsenlighet

och indikera huruvida eleverna uppnått kursplanernas mål i svenska, matematik och engelska. I tabell 1 ovan redovisas resultaten för de nationella ämnesproven under perioden 2005-2007. Av tabellen framgår att resultaten varierat de tre senaste åren. År 2007 når, med få undantag, skolans elever i årskurs 5 målen för de nationella ämnesproven i svenska, matematik och engelska.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framåtsyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering:

Inspektörerna bedömer granskningsområdet Uppföljning av kunskapsresultaten övergripande är av god kvalitet främst utifrån den systematik som finns gällande den avstämning som lärarna gör på individnivå mot mål i alla ämnen, i alla årskurser. I årskurs 5 genomförs de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik. I de ämnen där gemensamma tester eller prov inte genomförs uppger lärarna att de registrerar elevernas arbete under lektionerna samt att de går igenom inlämnade arbeten och därigenom får en god bild av måluppfyllelsen.

Vid utvecklingssamtalen redovisas den enskilda elevens kunskapsresultat och sociala utveckling. Resultaten kommenteras och de individuella utvecklingsplaner som upprättas utifrån redovisningen bedömer inspektörerna vara i enlighet med författningarna.

Uppföljning av resultaten

Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) anger att skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan

skolans personal och elever och i nära kontakt med såväl hemmen som det omgivande samhället. Inspektionen visar att lärarna inte upplever att de har något givet forum för diskussioner om resultat i förhållande till undervisningsmål och metoder. Lärarna uppger dock att en sådan omprövning sker i den egna undervisningen och ibland i spåret. Rektorn menar dock att tillfällen för diskussion om resultat i förhållande till undervisningsmål finns i form av stadiekonferenser som hålls tre ggr i månaden. F-1, åk 2-3, åk 4-5 och åk 6 var för sig träffas över spårgränserna.

Inspektörerna bedömer dock att uppföljning och analys av resultaten bör utvecklas så att undervisningsmål och metoder kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav. I detta sammanhang bör särskilt individanpassning i undervisningen och innehållet i de särskilda stödsatser som ges utvärderas.

1.3 Bedömning av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling,
- om lärarna vid bedömning utgår från de nationella målen i kursplanerna.

Bedömning av området Bedömning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att granskningsområdet Bedömning, huvudsakligen är av god kvalitet främst utifrån den allsidiga bedömning som lärarna gör av elevernas kunskaper samt användningen av nationella ämnesprov.

Förbättringsinsatser gällande bedömning utifrån de nationella målen i kursplanerna är dock nödvändiga i vissa ämnen.

Utgångspunkt vid bedömning

Läroplanen (Lpo 94) anger att läraren ska utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn.

I Östhammars kommun finns lokalt formulerade kunskapsmål i alla ämnen och årskurser vilka ska vara en utgångspunkt för planering och bedömning. Vid inspektörernas genomgång av dessa mål framkommer en skillnad mellan olika ämnen avseende överensstämmelse med nationella mål. I de naturorienterande ämnena (biologi, kemi, fysik) är de lokalt konkretiserade målen i högre grad i överensstämmelse med de nationella uppnåendemålen än de samhällsorienterande ämnena (geografi, samhällskunskap, religion, historia) där endast övergripande mål anges, i ett samhällsorienterande perspektiv. Såväl elever som föräldrar beskriver svårigheter med

att förstå de övergripande målen. Även lärarna uppger att de har svårigheter att planera undervisningen och bedöma resultaten utifrån så divergerande mål. Många av lärarna i Öregrunds skola har lång erfarenhet och uppger att undervisningen ändå planeras och genomförs så att uppnåendemålen i årskurs 5 i exempelvis historia och geografi kan nås, men att den formella resultatredovisningen vid utvecklingssamtalen inte överensstämmer med detta.

Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra arbetet med att tydligt redovisa elevernas kunskaper i förhållande till nationella mål att uppnå i alla ämnen.

Inspektörerna finner anledning att kommentera uppställningen av mål i ovan nämnda PODB när det gäller förskoleklassen. Verksamheten i förskoleklass ska enligt skollagen stimulera varje barns utveckling och lärande. Den skall ligga till grund för fortsatt skolgång. Verksamheten ska dock inte jämföras med skolgång och uppnåendemål i olika skolämnen för barnen i förskoleklass, som anges i PODB, är inte förenligt med intentionerna i styrdokumentet. Se vidare bedömning i den övergripande kommunrapporten.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att granskningsområdet Genomförande av utbildningen,

övergripande är av mindre god kvalitet främst utifrån att utbildningens inriktning inte alltid tar sin utgångspunkt i läroplanens och kursplanens strävansmål samt att elevernas möjligheter till inflytande över undervisningen är begränsad. Emellertid framkommer goda exempel på hur utrymme för olika kunskapsformer såsom fakta, färdigheter, förståelse och förtrogenhet ges. Likaså ses en god samverkan inom vissa spår där de pedagogiska synsätten i förskoleklass, skola och fritidshem berikar elevernas utveckling och lärande. I flera samtal och intervjuer samt vid inspektörernas besök i verksamheten framkommer dock att organisationen med åldersblandade klasser, i vissa spår inte uppfattas ge positiva effekter varken på lärandet eller på värdegrundsarbetet.

Verksamheten för, de i skolan inskrivna, 6-åringarna är vid tiden för inspektionen skild från årskurs 1. Inspektörerna bedömer att verksamheten har en god överensstämmelse med nationella anvisningar gällande förskoleklassen och den inrymmer såväl förberedelse för barnens fortsatta skolgång som tillfällen för lek. Se dock kommentar angående mål att uppnå i olika skolämnen för barnen i förskoleklassen i avsnittet Bedömning ovan.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Utbildningens inriktning

I läroplanen och kursplanerna anges mål att sträva mot vilka anger undervisningens inriktning. En huvuduppgift för skolan är att ge eleverna goda förutsättningar att utveckla de kunskapskvaliteter som beskrivs i dessa mål. Exempelvis ska varje elev övergripande ges möjligheter att utveckla nyfikenhet och lust att lära, att utveckla sitt eget sätt att lära och få tillit till sin egen förmåga. Vidare ska eleven ges förutsättningar att lära sig lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, samt att reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. De lektionsbesök och samtal med lärare som inspektörerna genomfört visar att insikter angående strävansmålen roll när det gäller inriktning av undervisningen varierar. Många ämnen och lektioner tycks i högre grad ha progressionen i tryckta läromedel som utgångspunkt.

Inspektörerna bedömer att rektorn och lärarna bör säkerställa att all undervisning tar sin utgångspunkt i läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

I läroplanen uttrycks att eleverna ska få reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Förutsättningar för detta är bland annat att eleverna har kännedom om målen för utbildningen och att de ges verktyg och beredskap för ett sådant arbetssätt.

Elevernas kännedom om målen varierar. Många uppger att de får se målen på utvecklingssamtalen, men att det är svårt att komma ihåg alla. Elevernas möjligheter till inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll uppfattas av alla intervjuade som små, både av äldre och yngre elever. Inspektionen visar att flertalet lärare företrädesvis utgår från sin egen planering och att avvikelser från den är ovanliga. Vid klassrumsbesök observeras många lektioner med " eget arbete" där eleverna får välja i vilken ordning de ska arbeta med på förhand av läraren givna

uppgifter. Vid dessa lektioner ser inspektörerna hur eleverna tar ett stort ansvar för att hinna med uppgifterna, men deras inflytande över innehåll eller arbetssätt är mycket begränsat. Inspektörerna ser emellertid även exempel på lärare som ger eleverna goda möjligheter att bidra med synpunkter och förslag.

Inspektörerna bedömer sammantaget att lärarna bör förbättra elevernas möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt eget lärande.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att granskningsområdet Anpassning av verksamheten till elevernas behov, övergripande är av mindre god kvalitet främst utifrån att den individanpassning som sker, inte i tillräcklig grad tar hänsyn till elevernas förutsättningar i form av förkunskaper och sätt att lära samt att alla elever som bedömts behöva särskilt stöd inte får sådant. Vidare bör innehållet i det särskilda stöd som ges förbättras.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Individanpassad undervisning

Enligt läroplanen ska läraren utgå från varje elevs behov och förutsättningar. Skolan anges ha ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen, varför utbildningen aldrig kan utformas lika för alla. Läroplanen anger att undervisningen med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. I inspektionen framkommer att undervisningen ofta är den samma för eleverna i en klass trots att de tillhör olika årskurser. Under några lektioner/ämnen delas årskurserna. De gemensamma eller individuella arbetsscheman som eleverna ofta arbetar utifrån, innehåller mestadels uppgifter att lösa i tryckta läromedel för respektive årskurs, dock är variationen av arbetssätt liten. I matematik har eleverna i en årskurs delats in i grupper (tre nivåer). Eleverna kan byta mellan

grupperna efter behov. I slöjd, idrott och natur- och samhällsorienterande ämnen ses goda exempel på individanpassad undervisning. Inspektörerna bedömer att även om det i Öregrunds skola finns exempel på individualiserad undervisning bedöms det som helhet finnas behov av att i högre grad anpassa undervisningen till de enskilda elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter och kunskaper för att främja elevernas behov, förutsättningar och sätt att lära.

Särskilt stöd

I skollagen föreskrivs att särskilt stöd skall ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. I intervjuer med rektorn, lärare och föräldrar framkommer uppgifter om att särskilt stöd inte ges alla elever som bedömts behöva sådant stöd. Rektorn anser att resurserna är för knappa. Inspektionen visar att skolan har bristfälliga rutiner när det gäller att identifiera barns behov av särskilt stöd och för att följa upp de stödinsatser som vidtas. Flera intervjugrupper uppger att det inte finns specialpedagogisk kompetens i tillräcklig omfattning på skolan vid tiden för inspektionsbesöket. Mycket av innehållet i det särskilda stödet består därför i att eleverna får arbeta med mer av samma sak, inte på annat sätt.

Inspektörerna bedömer att skolan måste säkerställa att skolans organisation är utformad så att elevernas behov av särskilt stöd uppmärksammas och att det särskilda stöd som ges är adekvat och motsvarar elevernas faktiska behov.

Åtgärdsprogram

Grundskoleförordningen anger att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, skall rektorn se till att behovet utreds. Syftet är att reda ut vad i skolsituationen som förorsakar en elevs svårigheter för att bedöma vilka åtgärder som skolan behöver vidta för att tillgodose elevens behov. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, skall rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet skall det framgå vilka behoven är, hur de skall tillgodoses samt hur åtgärderna skall följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare skall ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas. I Öregrunds skola upprättas åtgärdsprogrammen av klasslärarna och föräldrar ges möjlighet att delta. De åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av handlar främst om ämnena svenska och matematik. Rektorn uppger att rutiner för utredning före upprättandet av åtgärdsprogram finns i så motto att vid varje enskilt tillfälle, på resurskonferens och åtgärdsuppföljning, diskuteras vilka utredningar som kan behövas för att ett adekvat åtgärdsprogram skall kunna upprättas. Inspektörerna finner anledning att utifrån egna iakttagelser påpeka vikten av utröna huruvida en mer medveten individanpassning inom klassens ram har vidtagits innan särskilda stödinsatser begärs.Handledning till arbetslagen kan tas in vid behov, enligt rektorn. Inspektörerna bedömer att rektorn bör utveckla arbetet med att noga utreda varje elevs skolsituation och behov av särskilt stöd innan åtgärdsprogram skrivs.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att granskningsområdet Normer i studiemiljö och samvaro är av god kvalitet trots att studiemiljön i vissa spår är orolig och försvårar lärandet. Bedömningen görs mot bakgrund av att flertalet elever uppger att de känner sig trygga och att de trivs i skolan. I det dagliga arbetet tas värdegrundsfrågor upp och vid särskilda lektioner hålls så kallade kompassamtal. Elever som kamratstödjare bevakar särskilt om någon tycks vara utanför kamratgruppen och om kränkningar förekommer. Skolan har ett väl fungerande mobbningsteam. I uppkomna problem-situationer har elevvårdsteamets kurator spelat en viktig roll liksom personalen i fritidshemmen.

Inspektörerna finner anledning att uppmärksamma rektorn på att den organisation skolan har med parallella, ålderblandade klasser medför svårigheter för vissa elever, särskilt flickor, att hitta kamrater inom klassen. Lärarna i spåren kan lägga sina klasser åldershomogent om de vill, enligt rektor. Inspektörerna finner dock att samarbete mellan spåren är relativt begränsat.

Inom nedanstående område bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Likabehandling

Enligt lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande be-

handling av barn och elever råder det numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Detta ska ske under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en specifik redovisning av verksamhetens behov som utgångspunkt för vilka insatser som avses påbörjas och genomföras under det kommande året.

Öregrunds skola har en handlingsplan rörande kränkande handlingar och kränkande behandling, men ingen likabehandlingsplan. Inspektörerna bedömer att detta måste åtgärdas.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att granskningsområdet Tillgång till utbildning är av god kvalitet. Flertalet punkter ovan bedöms vara i enlighet med författningarnas mål och krav. Dock måste nedanstående område gällande garanterad undervisning i elevens val åtgärdas.

Garanterad undervisningstid

Elevens val ska enligt grundskoleförordningen erbjudas eleverna. Det ska utgöra ett allsidigt urval av ämnen, syftet är att eleverna därigenom ska ges möjlighet att fördjupa och bredda sina kunskaper i ett eller flera ämnen. Beslut om ett allsidigt urval ämnen ska, enligt delegationsordningen i Östhammar kommun, fattas av rektor. Öregrunds skola anordnar inte elevens val, vilket måste åtgärdas.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utveckling och kompetens:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer sammantaget att skolans arbete inom bedömningsområdet Personalens utveckling och kompetens, är av mindre god kvalitet. Det är en sammanvägd bedömning utifrån en brist på vissa kompetenser inom lärargruppen, exempelvis finns inte utbildade idrottslärare. Vidare finns behov av att öka kunskapen om de föreskrifter som styr utbildningen.

Många av lärarna i Öregrunds skola har sin utbildning långt tillbaka i tiden och möjligheter till kompetensutveckling har enligt dem varit få och oftast styrda ”upp-

ifrån”. Rektorn uppger att vid varje medarbetarsamtal upprättas en kompetensutvecklingsplan, som skrivs in i protokollet från samtalet. Detta följs upp vid nästa samtal. Rektorn ser gärna att fler lärare söker fortbildning med pedagogiskt innehåll. Någon gemensam kompetensutvecklingsplan finns dock inte. Inspektörerna finner anledning att påpeka vikten av kompetensutveckling för personalen så att eleverna kan få en tidsenlig utbildning.

Insatser behöver vidtas avseende nedanstående områden.

Personalens utbildning

Skollagen anger att kommuner och landsting är skyldiga att för undervisningen använda lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. I Öregrundsskola har merparten av lärarna utbildning för den undervisning de bedriver dock saknas exempelvis utbildade idrottslärare. I flertalet intervjuer uttrycks en önskan om sådan kompetens. Inspektörerna bedömer att rektorn bör säkerställa att all pedagogisk personal har utbildning avsedd för den undervisning de ska bedriva.

Personalens insikter i de föreskrifter som styr

Skollagen anger kommuner skall se till att lärare, förskollärare och fritidspedagoger som undervisar har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för det offentliga skolväsendet, särskilt de föreskrifter som anger målen för utbildningen. Vid inspektionen framkommer i samtal, intervjuer och inspektörernas iakttagelser en viss okunskap gällande målstyrningen i läroplan och kursplaner, till exempel skillnaden mellan mål att uppnå och mål att sträva mot. Inspektörerna bedömer att personalens insikter i de föreskrifter som styr utbildningen bör förbättras.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att rektorn är förtrogen med verksamheten och i många delar tar det ansvar som författningarna anger, men med hänvisning till vad som

nedan redovisas bedömer inspektörerna att bedömningsområdet Rektors ansvar, är av mindre god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning och grundar sig främst på att rektorn behöver utveckla uppföljningen och utvärderingen av skolans resultat samt stärka kvalitetsarbetet och det pedagogiska ledarskapet.

Registerkontroll genomförs på all personal som skall anställas.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Rektor som pedagogisk ledare

Enligt läroplanen har rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. I intervjuer framkommer att rektorn, som innehar tjänsten sedan några månader tillbaka (tidigare biträdande rektor i skolan), fortfarande tvingas ta hand om en mängd administrativa uppgifter som exempelvis vikarieanskaffning och därför inte haft tid att utveckla sitt pedagogiska ledarskap. Under inspektionen framkommer att de olika spåren bedriver ett pedagogiskt arbete relativt separerade från varandra. Både elever, föräldrar och personal ger på olika sätt uttryck för dessa skillnader. Lärare som inspektörerna samtalar med anser att det finns ett stort behov av kontinuerliga pedagogiska diskussioner på skolenivå. Inspektörerna uppfattar att det till stor del saknas en röd tråd för det pedagogiska arbetet från förskoleklass upp till årskurs 6. Inspektörerna finner också en stor variation mellan olika lärare inom spåren gällande undervisningens inriktning. Någon uppföljning av undervisningens ändamålsenlighet görs inte. Inspektörerna bedömer att rektorns ansvarstagande för den pedagogiska utvecklingen på skolan som helhet behöver vidareutvecklas.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till bland annat de nationella målen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolenivå och att denna ligger till grund för analys och förbättring av verksamheten i stort. Inspektörerna bedömer att uppföljning och utvärdering av skolans resultat är bristfällig. Rektorn kan exempelvis inte redogöra för hur stor andel av eleverna som uppnår de nationella målen i årskurs 5 i kursplanernas samtliga ämnen. Inte heller de yngre elevernas samlade resultat kan redovisas på skolenivå. Inspektörerna bedömer att rektorn måste förbättra arbetet med uppföljning och utvärdering av skolans resultat och undervisningens ändamålsenlighet.

Rektors beslutsfattande

Grundskoleförordningen anger att det för behandling av elevvårdsfrågor skall finnas en elevvårdskonferens för rektorns arbetsområde. I elevvårdskonferensen skall som ledamöter ingå: rektorn, företrädare för elevvården och berörd klassföreståndare eller motsvarande och annan berörd personal. Elevvårdskonferensen är beslutsför när mer än hälften av ledamöterna är närvarande. Elevvårdskonferensen får tillåta att även andra än ledamöter är närvarande och yttrar sig vid sammanträdena. Inspektionen visar att flertalet elevvårdskonferenser genomförs utan företrädare för elevvården. Rektorn uppger att representanter för Elevhälsan deltar vid behov, men att de redan har givit sin syn till föräldrarna vid tidigare möten. Deltagare i elev-

vårdskonferensen är rektorn, berörd personal och föräldrar. Inspektörerna bedömer att rektorn bör tillse att företrädare för elevvården i större omfattning deltar vid elevvårdskonferensen.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering:

Med hänvisning till vad som nedan redovisas bedömer inspektörerna att området Kvalitetsarbete är av mindre god kvalitet.

Inom följande områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls:

Systematiskt kvalitetsarbete

Varje skola ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som syftar till att kontinuerligt identifiera vilka förutsättningar som är nödvändiga i arbetet med att nå de nationella målen, utveckla arbetsprocesser, bedöma resultat och vidta åtgärder för ökad måluppfyllelse. Ett sådant arbete måste ske i aktivt samspel mellan skolans personal och elever samt i nära kontakt med elevernas vårdnadshavare. Som nämnts ovan bör uppföljningen av de samlade kunskapsresultaten i Öregrunds skola som helhet förbättras. Den utvärdering som personalen gör vid läsårets slut sammanställs enligt rektorn och förslag till åtgärder formuleras. Inspektörerna finner dock att en övergripande redovisning och analys av resultaten i förhållande till de nationella målen, saknas. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsarbete bör förbättras.

Kvalitetsredovisning

Enligt författningarna ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Redovisningens syfte är att bidra till att utveckla skolans verksamhet i riktning mot de nationella målen och till att ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse.

Samtliga skolor i Östhammars kommun använder en gemensam mall för kvalitets-

redovisning. I redovisningen beskrivs måluppfyllelsen gällande Normer och värden, Elevens ansvar och inflytande, Skola och hem samt några lokala utvecklingsområden för förskolan och fritidshemmet. I Öregrunds skolas senaste kvalitetsredovisning redovisas kunskapsresultaten endast genom nationella ämnesprov i årskurs 5. Uppföljning av övriga ämnen och målområden saknas. Likabehandlingsplanens utvärdering och revidering redovisas inte heller i kvalitetsredovisningen. Inspektörerna konstaterar att kvalitetsredovisningen därmed inte innehåller alla de delar som författningarna anger. Den kan därmed inte ligga till grund för analys av skolans verksamhet som helhet och fyller inte heller den avsedda funktionen att informera om verksamhet och resultat. I dessa avseenden måste kvalitetsredovisningen förbättras.

2008-08-29 Stockholm

Ingrid Åsgård

Per Eng